MODERN DÖNEMDE

Edebiyat, Eğitim, İktisat ve Mühendislik

Editörler
Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ULUTÜRK
Dr. Mine Nuzan Kevlemuk ÖNDİR

BERİKAN YAYINEVİ

Modern Dönemde

Edebiyat, Eğitim, İktisat ve Mühendislik

Editörler
Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ULUTÜRK
Dr. Mine Nazan Kerimak ÖNER

Ankara - 2018

Bu kitabın tüm hakları yazarına ve yayıncısına aittir.

Modern Dönemde
Edebiyat, Eğitim, İktisat ve Mühendislik

Editörler
Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ULUTÜRK
Dr. Mine Nazan Kerimak ÖNER

ISBN: 978-605-7501-35-6

Genel Yayın Yönetmeni
Cuma AĞCA

Sayfa Düzeni / Kapak
Hakan ONAT

Baskı & Cilt
Berikan Matbaacılık / Gersan-ANKARA
Matbaa Sertifika No: 13642

YAYINEVİ
BERİKAN YAYINEVİ
Kültür Mah. Kızılırmak Cad. Gonca Apt. No: 61/6
Çankaya-Kızılay/ANKARA
Tel: (0312) 232 62 18 Fax: (0312) 232 14 99

İÇİNDEKİLER

Önsöz **7**

A – Cumhuriyet Dönemine Edebiyat, Sanat, Kültür

İrfan ERTEKİN - İnsan İlişkileri Kuramları 11

Ahmet Duran ARSLAN - Oryantalizm-Oksidentalizm Bağlamında Lady Mary Montagu ve Zeynep Hanım'ın Mektupları 23

Erol ÖZTÜRK - Bolu İli Ağızlarında Kullanılan Zarf-fiil Eklerinin Yapı Özellikleri 37

Yasemin ULUTÜRK - Millî Benlik ve Bağımsızlık Mücadelesi Örneği: *Ölüm Daha Güzeldi* 47

Levent DOĞAN / Gonca GÜLVODİNA - Türkmen Türkçesinde Kullanılan Tıp Terimleri ve Hastalık Adları 57

Hiclal DEMİR - "Mezâr, Cânımı Âteşlere Eden İlkâ" Nigâr Hanım'ın Eserlerinde Ölüm Teması 71

Banu ANTAKYALI - Reşat Nuri Güntekin'in Akşam Güneşi Romanını Yasak Aşk Bağlamında Okumak 89

Yasemin ULUTÜRK - Mekânın İnsana Tezahürü: *Boğazkesen Fatih'in Romanı* 105

Hülya Aşkın BALCI - Mi Soru Ekinin Edimbilim Açısından Görünümleri 115

Sevinç Sakarya MADEN - Türkçede Edat veya İlgeç Kavramı ile Karşılık Bulan Almancada Proposition Olarak Adlandırılan Sözcüklerin Kullanımı ile İlgili Hataların Nedenlerine İlişkin Bir Araştırma 133

Levent DOĞAN / Ntilek OSMAN - Batı Trakya Türklerince Söylenen Türkülerde Kadın İmgesi 159

Şengül KOCAMAN - Memet Baydur Tiyatrosunda Komik Unsurlar 181

Uğur YÖNTEN - Balzac'ın *Sönmüş Hayaller*'inde Gazetecilik Eleştirisi 195

Fatma ÖZTÜRK / Gökçen Damla AK - Shakespeare'in Antonious ve Cleopatra Eserinin Kostüm Tasarım Açısından İncelenmesi 211

Abdulkadir ERKAL - Divan Şiirine Poetik Yaklaşımlar: Şiirde Anlaşılabilirlik Sorunu 239

Onur GÜVEN - Artvin İli Örneğinden Hareketle Türklerde Yaylak ve Kışlak Kültürü 249

Saniye VATANDAŞ - Aciz-Muktedir İkilemindeki İnsanin 'Kahraman' Arayişi Ve Modern Kahraman Örneği Olarak Süpermen 265

Türkan ACAR - Uşak/Eşme Çeşmeleri 283

Türkan ERDOĞAN - Üniversite Gençlerinin Aile Yaşamı ve Evlilik Tutumlarına İlişkin Bir Değerlendirme: Pamukkale Üniversitesi Örneği 301
Arife Cibil YILDIRIM - 2017 Türk Kurultayı Sonuç Bildirgesine Dair Tarihi Değerlendirme 325
Yunus ZENGİN / Erdoğan KAYGIN / Cemal IŞIK - Vizyoner Liderlik Anlayışının Örgütsel Sinizm Ve Örgütsel Özdeşleşmeyle İlişkisi: Kars Belediyesi Örneği 351
Sinan UYĞUR - Azerbaycan Sahasında Yazılmış Bir Nevâyî Sözlüğü 381
Cengiz ŞAVKILI - Maraş Halkevi'nin Açılışı ve Faaliyetleri (1934-1951) 389
Kamelya TEKNE - Osman Nuri Akçokraklı ve Çalışmalarına Dair Bazı Malumatlar 427

B – Okul Öncesinden Üniversiteye Eğitim

Handan Asude BAŞAL / Pınar Bağçeci KAHRAMAN / Nalan Kuru TURAŞLI / Demet koç TÜYLÜ - Türkiye'nin Yedi Farklı Bölgesinde Geçmişte Oynanan Çocuk Oyunlarının 6-8 Yaş Çocuklara Öğretilip Yeniden Oynanması Projesi 441
Meral Taner DERMAN - Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Oyun Algılarının Metafor Analizi ile İncelenmesi 457
Nil UCUZSATAR / Barış KIR - Başak Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan "Dünyanın Gezginleri" Adlı Öyküye Metindilbilimsel Bir Bakış 475
Nimet Haşıl KORKMAZ / Fatma DEMİR / Haşim KATRA - Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Bilişsel Davranışçı Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi 503
Cahit PESEN / İlyas KARADENİZ - Çarpım Tablosunun Öğretim Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Analizi 511
Niyazi KAYA - Lise I Coğrafya Ders Kitaplarindaki Okuma Parçalarina Eleştirel Bir Bakiş 525
Muhammet Cevat ACAR - Lise Öğrencilerinin Dinî Sorumluluk Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi 547
Eda TEKİN - Teknoloji İşletmelerinin Rantabilite Açısından Topsis Yöntemi ile Derecelendirilmesi: BIST Uygulaması Üzerine Bir İnceleme 561
Güleser KORKMAZER / Nilüfer EPÇELİ - İnternet Çeviri Programlarının Güvenirliği Üzerine Bir Araştırma 579
Pınar ERTEN / Oğuzhan ÖZDEMİR - Ergenlerin İnternet Bağımlılıkları 593
Saniye VATANDAŞ - Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımları (Kullanım Amacı, Kullanım Sıklığı ve İnternete İlişkin Tutumlar) 609
Fatma GÜRSOY - İlyas KARADENİZ - Preservice Teachers Opinions on Using SketchUp in Mathematics Education 635

Nilüfer EPÇELİ / Sevinç Sakarya MADEN - Akreditasyon Sürecinde Almanca, Bulgarca ve İngilizce Hazırlık Eğitimi Programlarını İyileştirme Çalışmaları - Trakya Üniversitesi Örneği 645

Rabia Tuğba KILIÇ - Sporcularda Dinamik Denge Ölçen İki Yöntem Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 663

İnci Zaim GÖKBAY / Cansev YÜKSEL / Sacide PEHLİVAN / Sıddık YARMAN - Nikotin Bağımlısı Bireylerin Sosyal Davranışların Lineer Stokastik Matematiksel Model ile Analizi: Ön Çalışma 675

Şeyda ÖZCAN / H. Merve Altıparmak YILMAZ - Türkçe Öğretmeni Adaylarının "Kültürel Miras" ve "Somut Olmayan Kültürel Miras" Kavramlarına Yönelik Görüşleri 691

Figen YILDIRIM / Zeynel AMAÇ - Suriyeli Yetimler İçin Sosyal Uyum Projesi: Süreç ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri 721

Duhan ASMA - İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeylerinin İncelenmesi 745

Ali GÜNGÖR - Suriyeli Öğretim Elemanlarının Öğretim Uygulamalarına İlişkin Yükseköğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği) 757

C – İş, İktisat ve Mühendislik Faaliyetleri

Zafer YILDIZ / Sinem BOZYER - İktisadın Psikolojisi 785

M. Sencer BULUT ÖZSEZER / Ebru DERETARLA GÜL / Pınar POLAT Sürdürülebilirliğin Boyutlarından Olan Ekonomik Sürdürülebilirliğin Okul Öncesi Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi 807

Kadir Caner DOĞAN / Canan ÇAKIR - Karşılaştırmalı Olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Fransa'da Yeni Kamu Yönetimi Reformları 825

Emin AKBULUT / Şule ÖZDEMİR - Denizaltılar İçin Havadan Bağımsız Tahrik Sistemlerinin İncelenmesi 843

Fatma Önay KOÇOĞLU - "Endüstri 4.0" Konusu Üzerine R Programlama Dili İle Bibliyometrik Analiz 859

Hilal AKGÜLLER / Kübra IŞIK - 2002'den Günümüze Türkiye'nin Enerji Sektöründeki Mücadelesi 891

Nesrin Karaca SANYÜREK / M.İlhan ODABAŞIOĞLU / Atilla ÇAKIR - Üzüm Çekirdeklerinin Fonksiyonel Gıda Kaynağı Olarak Kullanılması 923

Leyla AKGÜN / Polad ALİYEV - Rusya Federasyonu'nda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde İç Kontrol Sistemi ve İç Denetim 937

İnternet Çeviri Programlarının Güvenirliği Üzerine Bir Araştırma

Öğr. Görv. Dr. Güleser KORKMAZER
Trakya Üniversitesi

Öğr. Görv. Nilüfer EPÇELİ
Trakya Üniversitesi

ÖZET: Üç internet çeviri programıyla farklı dil düzeylerinde cümlelerin kaynak dil Almancadan hedef dil Türkçe ve İngilizceye çevrilerek irdelendiği bu araştırmanın amacı, söz konusu çeviri programlarının güvenirliğinin ve bu programların dolaylı da olsa dil öğretimine yansımasının analizidir. Bu bağlamda, 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı Trakya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Almanca Hazırlık Biriminde dil eğitimi alan öğrencilere: "Ödevlerinizi yaparken hangi çeviri programlarını kullanıyorsunuz?", sorusu sözlü olarak yöneltilmiştir. Zira öğrencilerin yazılı ödevlerinde, henüz derslerde anlatılmayan üst düzey dil yapılarını kullanmaya çalıştıkları, dolayısıyla çok hata yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin sözlü yanıtlarından elde edilen bilgiler neticesinde, en çok kullanılan üç internet çeviri programı belirlenmiştir. Bu çerçevede; A1-B2 dil düzeyindeki Almanca ders kitaplarından alınan cümleler, belirlenen bu üç çeviri programı ile Türkçeye ve İngilizceye çevrilerek, internet çeviri programlarının anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan yansıttığı hatalar, alanında uzman iki akademisyen tarafından da gözden geçirilerek tespit edilmiştir. Elde dilen bulgular neticesinde; çeviri eyleminde insan unsurunun sanal beyinlere tercih edilemeyeceği ve yabancı dilde ödev hazırlarken bile internet çeviri programlarına fazla güvenilmemesi gerektiği bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anlambilimsel, Sözdizimsel, Çeviri Programları, Almanca Öğretimi

A Study on the Reliability of Online Translation Programs

ABSTRACT: The aim of this study where phrases in three different language levels from source language German to target language Turkish and English have been entered into three online translation programs is to analyse the reliability of such translation programs, and their merely indirect reflection on language teaching. In this context, students at the German Preparatory Language Classes at the School of Foreign Languages at Trakya University in the academic year 2017-2018 have been verbally asked the following question: "Which translation programs do you use while doing your homework?", since it has been seen that students were trying to use high level language structures in their homework in writing, which were not explained in the course yet, and thus made many mistakes. As a result of the verbal answers of the students the most used three online translation programs have been determined. Phrases from German course

books on language levels A1-B2 have been translated to Turkish and German by these three translation programs, whereas semantical and syntactical errors have been reviewed and determined by two expert academicians in their fields. As a result of the findings of this study it has been scientifically proved that in translation processes the human component may not be preferred over virtual intelligence and even while doing homework in foreign language online translation programs should not be relied upon.

Keywords: Semantic, syntax, translation programs, German Language Teaching

Giriş:

En yaygın tanımıyla çeviri: sözlü veya yazılı bir ifadeyi "bir dilden başka bir dile aktarma"[905] şeklinde tanımlanmaktadır. Çevirisi yapılacak yazılı ifade günümüz şartlarında internet çeviri programları ya da diğer bir ifade ile *çeviri motorları* vasıtasıyla da yapılmaktadır. Ancak sözcük bilgisi açsından yeterli olan bu çeviri motorlarının anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan kusursuz olmadıkları T.Ü. YDYO Almanca hazırlık sınıfı öğrencilerinin yazılı ödevlerinde tespit edilmiştir. Tespit edilen bu hataların en büyük nedeninin de internet çeviri programlarının olduğu yine öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Dolayısıyla, öncelikle öğrencilerin ödev hazırlarken kullandıkları çeviri programları belirlenmiştir. Akabinde bu programların arasından öğrenciler tarafından en fazla tercih edilen üç çeviri programı "google translate, turkce cevirsozluk, seslisozluk" tespit edilerek araştırmacılar tarafından mercek altına alınmıştır. Farklı dil seviyelerini (A1- A2-B1[906] - B2)[907] kapsayan Almanca ders kitaplarından bazı örnek cümleler seçilerek bu üç internet çeviri programı vasıtasıyla İngilizceye ve Türkçeye aktarılmıştır. Çeviri işleminin akabinde ortaya çıkan anlambilimsel ve sözdizimsel hatalar, Almanca ve İngilizcenin akraba diller olmasına rağmen, çeviri programlarının güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Zira aralarındaki genetik bağlara rağmen, Almanca ve İngilizce sözdizimsel açıdan her zaman örtüşmeyebiliyor. Bu durumda yanlış "sözdizim çözümlemesi"[908] nedeniyle çeviri hataları kaçınılmaz

[905] Türk Dil Kurumu: Güncel Türkçe http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts (Erişim: 24.05.2018)

[906] Wilfried Krenn - Herbert Puchta, "*Motive A1-B1 DaF Lehrwerke*", Hueber Verlag GmbH & Co.KG, München 2016.

[907] Ute Koithan- Ralf Peter Lösche, et al., " *Aspekte B2 DaF Lehrwerk"*, Langenscheidt KG, Berlin und München 2010.

[908] Faruk Türker, "Dilbilim Çalışma Alanlarında Bilgisayar Kullanımı", *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Yayıncı BÜTEK Boğaziçi Eğitim Turizm Teknopark Uygulama ve Dan. Hiz. San. Tic. A.Ş. 1991, s.139. www.dergipark.gov.tr/dad/issue/29237

oluyor. Kısaca vurgulamak gerekirse, durum tespiti niteliğindeki bu araştırmamızda; Almanca, İngilizce ve Türkçe dil yapıları karşılaştırmalı çeviri analizi çerçevesinde, internet çeviri programlarının diller arası aktarımlarında gün yüzüne çıkan çeviri hataları, çeşitli dil seviyelerindeki farklı cümle türleri eşliğinde betimsel olarak yorumlanmıştır.

İnternet Çeviri Programları

Hayatın her alanında karşımıza çıkan çeviri metinleri, şayet işinin ehli bir çevirmen tarafından yapıldıysa ve okuyucuya kaynak dildeki metin içeriğini doğru, anlaşılır ve hedef dilde kabul edilebilir bir şekilde aktarabildiyse, başarılı sayılabilir. Ancak günümüzde çevirmeni saf dışı bırakan internet çeviri programları, diğer bir deyişle: *çeviri motorları,* öğrenciler tarafından özellikle yazılı ödev hazırlarken sıkça tercih edilmektedir. Söz konusu programlar ve bu programların kullanımı doksanlı yıllarda "Makineli Çeviri"[909] olarak adlandırılmıştır ve bu programlar "bir dilden bir metni girdi olarak alıp diğer dilde aynı anlamı taşıyan çıktı üretebilecek şekilde düzenlenmişlerdir"[910] şeklinde tanıtılmıştır. Mevcut araştırmamız, aslında bu tanımın da bir nevi doğruluğunu sorgular nitelikler taşımaktadır. Zira internet çeviri programları, sadece anlambilim çözümlemesinde değil aynı zamanda sözdizim çözümlemesinde de oldukça bariz ve anlam karmaşasına neden olabilecek hatalar yapabilmektedir.

Üç Dilin Kökeni

Kaynak dil Almanca, bilindiği üzere Hint-Avrupa "Indoeuropäisch"[911] dillerinin Cermen dilleri koluna bağlıdır ve Avrupa kıtasında İngilizceden sonra en yaygın konuşulan ikinci dil olma özelliğine sahiptir. İngilizce de yine aynı kökenden türemiştir ve bu yüzden söz konusu dillerin genetik bağı olduğu düşüncesi ağırlık kazanmaktadır. Almanca ile İngilizce arasındaki yakın ilişkiyi ya da genetik bağı kısaca şu şekilde gösterebiliriz:[912]

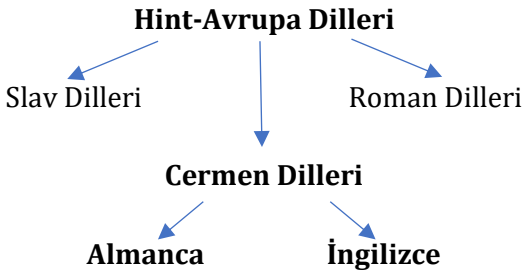
---

909 Doğan Aksan, "Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim", *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara 2009, s.77

910 Türker, age, s.140.

911 Osman Kıygı, "*Pons: Kompaktwörterbuch Türkisch*", Neubearbeitung, PONS GmbH, Stuttgart 2015, s.1026.

912 Güleser Korkmazer, *Problematik der Lernersprache von türkischen Studenten im Lernprozess von Deutsch als zweite Fremdsprache*, (Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi, Yayımlanmış Doktora Tezi), Adana 2017, s.71. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim:25.05.2018)

Kaynak dil Almanca ve hedef dil İngilizce önden eklemeli dildir ve sözdizimsel olarak SVO "Subjekt + Verb + Objekt"[913] yani; (Özne +Fiil + Nesne) yapısına sahiptir. Bu diller; (Özne + Nesne +Fiil) sözdizimi özelliği ile karşımıza çıkan hedef dil Türkçe ile kıyaslandığında, gerek anlambilimsel gerekse sözdizimsel açıdan önemli farklar göze çarpmaktadır. Zira Türkçe, Altay dillerine mensuptur ve diğerlerinden farlı olarak sondan eklemelidir. Kısa bir örnek üzerinde bu üç dili şu şekilde karşılaştırabiliriz:

Almanca: Ich besuche meinen Großvater. (S+V+O)

İngilizce: I visit my grandfather (S+V+O)

Türkçe: (Ben) Büyük babamı ziyaret ediyorum. (S+O+V)

Hedef dil Türkçede (ben) öznesi cümle başında yer alabilir veya cümle başında yer almadan (ziyaret ediyor-**um**) fiil çekimi örneğinde görüldüğü üzere, gizli özne niteliğinde (-**um**) soneki olarak da kullanılabilmektedir. Örnek cümlelerimizde önden ekleme ile kastedilen şey ise; kaynak dil Almancadaki "meinen" ile hedef dil İngilizcedeki "my" iyelik ekleri eşliğinde açıklanabilir ve iyelik ekleri sözdizimsel açıdan mercek altına alındığında, "Großvater/grandfather" nesnelerinin önünde yer almaktadırlar. Söz konusu iyelik eki hedef dil Türkçede ise (büyük baba-**mı)** şeklinde, (büyük baba) nesnesine (**-mı**) soneki olarak eklenmek suretiyle karşılığını bulmuştur. Bu sebeple, kaynak dil Almancadan ve kaynak dil İngilizceden internet çeviri programlarında çevrilerek hedef dil Türkçeye aktarılan yazılı ifadelerde sözdizim çözümlemesi kaynaklı olduğu düşünülen çok sayıda hata görülmektedir. Anlambilim çözümlemesi ekseninde tespit edilen hata oranı ise, sözdizimsel hatalara kıyasla daha düşüktür. Söz konusu hatalar araştırmacılar tarafından, Almanca A1, A2, B1 ve B2 dil öğretimi kitaplarından alınan cümleler vasıtasıyla şu şekilde tespit edilmiştir:

[913] İbrahim Halil Yaprak - Güleser Korkmazer, "Almanca Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Doğrudan ve Dolaylı Anlatma Yöntemlerinin Analizi", International Journal of Language Academy, Volume 3/2 Summer 2015, s. 169.

Almanca A1 Dil Seviyesi

Araştırmamızın bu bölümünde öğrencilerimiz tarafından ödev hazırlarken sıkça kullanılan google translate, seslisözlük ve Türkçe çevirsözlük adıyla bilinen üç internet çeviri programı, çeviri analizi çerçevesinde denenmiştir ve elde dilen sonuçlar karşılaştırmalı olarak açıkça aşağıdaki tablolar eşliğinde sunulmuştur:

Tablo 1: Almanca A1 Dil Seviyesinde Soru Cümlesi

Almanca	"Sind Sehenswürdigkeiten für euch wichtig?"[914]		
İnternet Çeviri Programları	Translate.google	seslisozluk.net	turkce.cevirsozluk
İngilizce	Are sights important to you?	Sights are important for you?	Are attractions important for you?
Türkçe	Manzaralar sizin için önemli mi?	Yerler senin için önemli mi?	Konumlar sizin için önemli mi?

Her üç internet çeviri programı da anlambilimsel olarak kaynak dil Almanca "Sehenswürdigkeiten" sözcüğünü hedef dil İngilizceye "sights, attractions" şeklinde, hedef dil Türkçeye ise "manzaralar, yerler, konumlar" şeklinde kısmen yanlış ya da eksik çevirmiştir. Almanca-Türkçe[915] iki dilli sözlüklere baktığımızda "Sehenswürdigkeiten" sözcüğü Türkçeye "görülmeye değer şey, turistik yer" ya da "görülmeye değer yer"[916] olarak aktarılmıştır. Aynı sözcük "Sehenswürdigkeiten" İngilizceye "sight, place worth seeing"[917] olarak yansıtılmıştır. Üç dilde de çoğul yapı tercihi doğrudur, ancak sesli sözlükteki İngilizce aktarım "Sights are important for you?" sözdizimsel açıdan soru cümlesi olmamakla birlikte cümle sonunda soru işaretine yer verilmiştir. Google translate ise örnek Almanca cümleyi yanlış edat "to" ile aktarmıştır. Buna ek olarak diğer anlambilimsel hata, Almanca kaynak dildeki "euch" ismin i/ı halindeki ikinci çoğul şahıs kişi zamiri, yine sesli sözlükte "sizin" yerine "senin" şeklinde çevrilmiştir. Almanca örnek cümle aslında fiil ile başlayan ve

914 Wilfried Krenn - Herbert Puchta, s.38.

915 Osman Nazım Kıygı, *Pons Kompaktwörterbuch Türkisch-Deutsch*, PONS GmbH, Stuttgart 2015, s.1279.

916 Langenscheidt Wörterbuch, https://de.langenscheidt.com/deutsch-tuerkisch/ (Erişim: 30.05.2018)

917 Langenscheidt Wörterbuch, https://de.langenscheidt.com/deutsch-englisch/sehenswuerdigkeit (Erişim:30.05.2018)

evet/hayır diye cevaplamayı gerektiren bir soru cümlesidir. Dolayısıyla, bu soru cümlesini hedef dil İngilizce ve hedef dil Türkçeye anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan hatalı çeviren internet çeviri programlarının hatalarına araştırmacılar tarafından şu şekilde bir düzeltme önerilmiştir:

Almanca: Sind Sehenswürdigkeiten für euch wichtig?

İngilizce: Are sights important for you?

Türkçe: Görülmeye değer yerler sizin için önemli mi?

Almanca A2 Dil Seviyesi

Kaynak dil Almanca A2 seviyesindeki örnek cümle devrik bir yapıdadır ve A1 dil seviyesindekine kıyasla daha uzun bir cümledir. Bu cümlenin bir başka özelliği de "müssen" tarz fiilinin kullanılmasıdır ve bu fiil hedef dil İngilizceye "have to"[918], hedef dil Türkçeye ise "zorunda olmak, mecbur olmak"[919] şeklinde aktarılmıştır.

Tablo 2: Almanca A2 Dil Seviyesinde Devrik Cümle

Almanca	"Mindestens neun Jahre lang müssen alle Kinder in Deutschland, Österreich und der Schweiz eine Schule besuchen."[920]		
İnternet Çeviri Programları	translate.google	seslisozluk.net	turkce.cevirsozluk
İngilizce	For at least nine years, all children in Germany, Austria and Switzerland have to attend school.	At least nine years, all the children in Germany, Austria and Switzerland must attend school.	A minimum of nine years all the children in Germany, Austria and Switzerland to attend school.
Türkçe	En az dokuz yıl Almanya, Avusturya ve İsviçre'deki tüm çocuklar okula gitmek zorundalar.	Yıllar en az dokuz, Almanya, Avusturya ve İsviçre'de bütün çocukların okula gitmesi zorunludur.	En az dokuz tanesini Almanya, Avusturya ve İsviçre tüm çocukların okula yıl.

[918] Langenscheidt Wörterbuch, https://de.langenscheidt.com/deutsch-englisch/muessen (Erişim:30.05.2018)

[919] Osman Nazım Kıygı, *Pons Kompaktwörterbuch Türkisch-Deutsch*, PONS GmbH, Stuttgart 2015, s.1143.

[920] Wilfried Krenn - Herbert Puchta, s.114.

Anlambilimsel açıdan irdelendiğinde, kaynak dil Almancadaki devrik cümle hedef dil İngilizceye ve hedef dil Türkçeye kısmen doğru aktarılmıştır. Seslisözlükde "müssen" için "must" tercih edilmiştir. Uyulmak zorunda olunan kurallar için Almancadaki "müssen" tarz fiilini İngilizcede öncelikle "have to" ya da "need to"[921] karşılamaktadır; "must" ise bu cümlede "auxiliary verb" yani yardımcı fiil şeklinde kullanıldığı düşünülmektedir. Türkçe çevirsözlükde ise anlambilimsel açıdan "Switzerland - to attend" yapısında bir boşluk göze çarpmaktadır. Söz konusu boşluğa "Switzerland" yer belirtecinden sonra "have" fiilinin getirilmesiyle birlikte, sadece anlam karmaşası değil aynı zamanda sözdizimsel hata da ortadan kalkacaktır.

Üç farklı internet çeviri programında hedef dil Türkçeye aktarılan kaynak dil Almanca örnek cümlede gerek anlambilimsel gerekse sözdizimsel açıdan bariz hatalar göze çarpmaktadır. Google translate çevirisi diğerlerine kıyasla, anlambilimsel açıdan daha kabul edilebilir olmasına rağmen, sözdizimi açısından bakıldığında "en az dokuz yıl" zaman zarfının yer belirtecini de kapsayan özneden sonra cümlede yer alması Türkçeye daha uygun bir yapı oluştururdu. Benzer hatalar diğer internet çeviri programlarında da ortaya çıkmaktadır; hatta Türkçe çevirsözlük programının aktarımı cümle niteliği dahi taşımadığı için sözcük öbekleri diye adlandırılması yerinde olacaktır. Dolayısıyla araştırmacılar tarafından anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan kaynak dil Almanca örnek cümleye aşağıdaki aktarımlar daha uygun bulunmuştur:

Almanca: Mindestens neun Jahre lang müssen alle Kinder in Deutschland, Österreich und der Schweiz eine Schule besuchen.

İngilizce: At least nine years, all the children in Germany, Austria and Switzerland have to attend school.

Türkçe: Almanya, Avusturya ve İsviçre'deki tüm çocukların en az dokuz yıl okula gitmeleri zorunludur.

Dil yapısı gereği, Almanca ve İngilizce cümleler vurgu gerektiren zaman zarfı ile devrik yapılırken, Türkçede vurgu gerektiren bu zaman zarfı özne ve fiil arasında yer bulmuştur. Türkçe aktarımda aynı cümle yer belirtecinin cümle başında yer almasıyla sağlanmıştır.

[921] Online Sprachwörterbuch, http://www.wordreference.com/deen/m%C3%BCssen (Erişim:30.05.2018)

Almanca B1 Dil Seviyesi

Kaynak dil Almanca örnek cümlemiz B1 düzeyindedir ve yapı olarak aslında ana cümle ve yan cümle şeklinde iki bölümden oluşmaktadır. Söz konusu iki cümle virgül ile ayrılmıştır. Virgülden önceki cümle ana cümle, virgülden sonraki cümle de yan cümle olarak adlandırılmaktadır. Almancanın yan cümle içerisindeki sözdizimi burada İngilizceden farklıdır, söz konusu diller SVO[922] yapısına sahip, yani akraba diller olsa bile. Zira Almanca yan cümlede kullanılan fiil, aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, cümlenin sonunda yer almıştır.

Tablo 3: Almanca B1 Dil Seviyesinde Olasılık Cümlesi

Almanca	"Es sieht so aus, als ob man die Firma verkauft hätte."[923]		
İnternet Çeviri Programları	translate.google	seslisozluk.net	turkce.cevirsozluk
İngilizce	It looks like you sold the company.	It looks as if you had sold the company.	It looks as if you had sold the company.
Türkçe	Şirketi sattığınıza benziyor.	Eğer şirket satılan sanki görünüyor.	Sanki satan şirket olsaydı görünüyor.

Anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan incelendiğinde hedef dil İngilizcedeki üç çeviri denemesi de kabul edilebilir düzeydedir. Herhangi bir anlam karmaşası bulunmamaktadır. Hatta kaynak dil Almancadaki "man" yine kaynak dilde "Indefinitpronomen"[924] olarak adlandırılmaktadır ve hedef dil Türkçeye "belgisiz zamir"[925] şeklinde aktarılmıştır; hedef dil İngilizceye ise "man" belgisiz zamiri "you, one, they"[926] gibi zamirlerle çevrilebilmektedir. Dolayısıyla araştırmacılar, hedef dil İngilizcedeki üç çeviri denemesini de kabul edilebilir nitelikte olduğu kanaatine varmışlardır.

[922] Yaprak - Korkmazer, age, s. 169.
[923] Wilfried Krenn - Herbert Puchta, s.224.
[924] Güleser Korkmazer, *Problematik der Lernersprache von türkischen Studenten im Lernprozess von Deutsch als zweite Fremdsprache*, (Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi, Yayımlanmış Doktora Tezi), Adana 2017, s.201. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim:25.05.2018)
[925] Karl Steuerwald, *Deutsch-Türkisches Wörterbuch*, 1. Auflage, Otto Harrassowitz, Wiesbaden und NovaPrint Basımevi, İstanbul 1998, s.308.
[926] Holger Freese, Helga Krüger, Brigitte Wolters, *Langenscheidts Universal-Wörterbuch: Englisch - Deutsch*, Langenscheidt KG, Berlin und München 1997, s.458.

Gerek anlambilimsel gerekse sözdizimsel olarak irdelendiğinde, hedef dil Türkçede belgisiz zamire "benzi**yor**" ya da "görünü**yor**" gibi fiil çekimlerinde, kısaca gizli özne şeklinde soneklerde (-**yor**) olarak yer verilmiş olmasına rağmen, yapılan çevirilerin cümle niteliği dahi taşımadığı açıkça görülmektedir. Türkçe çevirilerdeki bu kelime yığınlarının nedeni, kaynak dil Almanca örnek cümle yapısındaki "Konjunktiv II" yani "olasılık kalıbı" ve yan cümle dizimi olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle; internet çeviri programlarına Almanca ve Türkçe arasındaki sözdizimsel farkların ve de tüm dil yapılarının tam olarak yüklenmediği görüşü ağırlık kazanmaktadır. Zira Almanca "als ob + Konjunktiv II" dil yapısı Türkçeye kısaca (sanki + ---mış gibi) olasılık kalıbıyla aktarılabilmektedir. Dolayısıyla araştırmacılar tarafından söz konusu örnek cümleye önerilen Türkçe çeviri örneği kısaca şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Almanca: *Es sieht so aus*, als ob man die Firma verkauft hätte.

Türkçe: Şirket sanki satılmış *gibi görünüyor*.

Almanca B2 Dil Seviyesi

Kaynak dil Almanca B2 seviyesindeki cümleler şimdiye kadar irdelediğimiz dil seviyelerine kıyasla, mini bir metin niteliğine sahiptir. Zira diğer örneklerimiz, metin bağlamı içinde değerlendirilmeyen, basit veya devrik yapıdaki cümlelerden oluşmaktaydı. Buradaki maksadımız, internet çeviri programlarının çeviri yaparken metin bütünlüğünü dikkate alıp almadığını irdelemektir.

Tablo 4: Almanca B2 Dil Seviyesinde Mini Metin Örneği

Almanca	"Ihrer Meinung nach ist nicht jeder Fortschritt positiv. Sie denken, dass es nicht gut ist, wenn in der Berufswelt Menschen durch Roboter ersetzt werden."[927]		
İnternet Çeviri Programları	translate.google	seslisozluk.net	turkce.cevirsozluk
İngilizce	In your opinion, not every progress is positive. They think that it is not good to replace people with robots in the professional world.	In your opinion, any progress is not positive. They think that it is not good when people are replaced by robots in the professional world.	In your opinion, any progress is positive. Do you not think that it is good, if in the professional world people by robots to be replaced.

[927] Ute Koithan- Ralf Peter Lösche, et al.,s.162.

Türkçe	Sizce, her ilerleme olumlu değil mi? Profesyonel dünyada insanları robotlarla değiştirmenin iyi olmadığını düşünüyorlar.	Sizce, herhangi bir ilerleme olumlu değildir. İnsanların profesyonel dünyada robotlar tarafından değiştirilir zaman iyi olmadığını düşünüyorum	Sizce olumlu bir gelişme. İyi olduğunu düşünmüyor musun, eğer robotlar tarafından profesyonel dünya insanları olarak değiştirilmesi için

Kaynak dil Almanca örnek metnimiz, tablo 4'te yansıdığı gibi, iki cümleden meydana gelmektedir. Birinci cümlemiz devrik, ikinci cümle ise bir ana, iki de yan cümleden oluşmaktadır. Yan cümleler virgül ile ana cümleden ve birbirinden ayrılmıştır. Ayrıca Almanca yan cümle bakımından oldukça zengin bir dildir ve özne ile ilgili ek açıklamalar, ardı ardına sıralanabilen ve de farklı zaman kalıplarında olabilen çok sayıda yan cümleler eşliğinde aktarılabilmektedir. Almanca örnek metnimizde de yine aynı durum söz konusudur, lâkin bizim belirlediğimiz Almanca örnek cümledeki ana cümleye sadece iki yan cümle eklentisi yapılmıştır. Bununla birlikte, ana cümle ve birinci yan cümle şimdiki zaman "Präsens"[928], ikinci yan cümle ise gelecek zaman "Futur"[929] kalıbında karşımıza çıkmaktadır.

Anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan bakıldığında hedef dil İngilizcedeki ilk cümleler her üç internet çeviri programında da kabul edilebilir düzeydedir. Ancak ikinci cümle için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Zira ikinci cümledeki "Sie" öznesi Google translate ve seslisözlükte İngilizceye aktarımda "you" yerine "they" olarak çevrilmiştir. Oysa Almanca örnek cümledeki "Sie" öznesi kitaptaki metin bağlamına bakıldığında Türkçede "Siz", İngilizcede ise "You" öznesiyle eşdeğerdir. Zira söz konusu olan metin, bir yazma alıştırması yönergesidir ve "Sie" yani "Siz" öznesi burada yazma alıştırmasını yapmakla yükümlü öğrencidir. Yani muhatap öğrencinin kendisidir. Dolayısıyla internet çeviri programlarında hatalı özne tercihi yapılmıştır. Diğer çeviri programlarına kıyasla Türkçe çevirsözlükteki ikinci cümlede doğru özne "You" seçilmiş olsa da, genel anlamda bakıldığında soru cümlesi kalıbı göze çarpmaktadır ve ana cümle ile yan cümlelerin içi İngilizce aktarımda karışmıştır, yani anlam karmaşası açık bir şekilde görülmektedir. Bu sebeple, ikinci cümle gerek anlambilimsel gerekse sözdizimsel çerçevede hatalı kabul edilmektedir.

[928] Kıygı, s.1196.
[929] Age, s.942.

Üç internet çeviri programının hedef dil Türkçeye yaptığı aktarımlar analiz edildiğinde, Google translate çevirisindeki birinci cümle anlambilimsel ve sözdizimsel çerçevede doğru çeviri olarak kabul edilebilir. Diğer çeviri programlarının yaptığı aktarımlar ise anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan hatalı bulunmuştur. İkinci cümleye baktığımızda Google translate "Sie" öznesini (onlar) olarak "düşünüyorlar"; seslisözlük aynı özneyi (ben) şeklinde "düşünüyorum"; Türkçe çevirsözlük ise söz konusu özneyi (sen) şeklinde ve "düşünmüyor musun" soru kalıbı olarak aktarmıştır. Ancak her üç programın yapmış olduğu Türkçe çeviri karşılaştırıldığında doğruya en yakın çeviriyi Google translate gerçekleştirmiştir diyebiliriz. Zira sözdizimsel çerçevede iki yan cümleyi birbirine karıştırmadan aktarmıştır. Bu özelliği diğer çeviri programlarının sergileyemediği ortadadır. Bu bağlamda şayet üç internet çeviri programı, kaynak dil Almancadan alıntılanan örnek mini metnimizi bir yönerge olarak algılamış olsaydı, hedef dil İngilizceye ve hedef dil Türkçeye yapılan aktarımların şu şekilde yapılması gerekirdi:

Almanca: Ihrer Meinung nach ist nicht jeder Fortschritt positiv. Sie denken, dass es nicht gut ist, wenn in der Berufswelt Menschen durch Roboter ersetzt werden.

İngilizce: In your opinion, not every progress is positive. You think that it is not good to replace people with robots in the professional world.

Türkçe: Size göre her ilerleme olumlu değildir. Profesyonel dünyada insanları robotlarla değiştirmenin iyi olmadığını düşünüyorsunuz.

Araştırmacılara göre örnek mini metin internet çeviri programları tarafından bir yönerge olarak değil de, okuyucuya panoramik mesafede A ve B şahısların gerçekleştirdiği ikili bir diyalog olarak algılansaydı, söz konusu metnin anlambilimsel ve sözdizimsel çerçevede kabul edilebilir çevirisi şu şekilde karşımıza çıkabilirdi:

Almanca: Ihrer Meinung nach ist nicht jeder Fortschritt positiv. Sie denken, dass es nicht gut ist, wenn in der Berufswelt Menschen durch Roboter ersetzt werden.

İngilizce: In your opinion, not every progress is positive. They think that it is not good to replace people with robots in the professional world.

Türkçe: Size göre her ilerleme olumlu değildir. Profesyonel dünyada insanları robotlarla değiştirmenin iyi olmadığını düşünüyorlar.

Her üç dilde de birinci cümle A ve B şahısların karşılıklı konuşması olarak değerlendirilebilir. İkinci cümleye geldiğimizde ise; diyalog ortamında

bulunmayan üçüncü şahıslardan ve onların düşüncelerinden bahsedildiği gibi bir anlam çıkmaktadır. Buna ek olarak üçüncü bir seçenek de şöyle olabilirdi:

Almanca: Ihrer Meinung nach ist nicht jeder Fortschritt positiv. Sie denken, dass es nicht gut ist, wenn in der Berufswelt Menschen durch Roboter ersetzt werden.

İngilizce: In their opinion, not every progress is positive. They think that it is not good to replace people with robots in the professional world.

Türkçe: Onlara göre her ilerleme olumlu değildir. Profesyonel dünyada insanları robotlarla değiştirmenin iyi olmadığını düşünüyorlar.

Üçüncü çeviri seçeneğinde her üç dilde de A ve B şahıslar sohbet ortamında bulunmayan üçüncü kişi veya kişiler hakkında konuşuyor gibi bir anlam çıkabilmektedir. Burada çeviri seçeneklerinin fazla olmasındaki en büyük etken aslında kaynak dil Almancadaki "Sie" öznesi ve bu öznenin "Possessivpronomen"[930] denilen iyelik zamiridir. Zira söz konusu zamir ve bu zamirin iyelik eki Almancada iki farklı anlam taşıyabilmektedir. Birincisi, nezaket kuralı gereği muhatap olunan kişiye (Siz) dili ile hitap etmektir; ikincisi ise sohbet ortamında bulunmayan bir gruptan bahsedilirken kullanılır ve Türkçeye (onlar) olarak aktarılabilir. Bu bağlamda söz konusu olan grup çoğul üçüncü şahıs niteliğindedir, ancak çeviri programlarının sanal beyinleri henüz bu ayrımı yapacak düzeyde değildir. Dolayısıyla internet çeviri programlarının bir dilden başka bir dile yapmış olduğu çeviriler bir çevirmen tarafından kontrol edilmelidir ve gerekli düzeltmeler yapılmalıdır. Aksi halde yapılan çeviriler, cümle niteliği dahi taşımayan ve anlam karmaşasına yol açan kelime yığınları olmaktan öteye gidemeyeceği ortadadır.

Sonuç

Trakya Üniversitesi YDYO Almanca Hazırlık Eğitimi öğrencilerinin ödevlerini yaparken tercih ettikleri üç çeviri motoru (internet çeviri programı) denenmiştir. Zira ödevlerdeki uzun cümlelerde anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan hatalar tespit edilmiştir. Bu hataların kaynağını araştırmak maksadıyla araştırmacılar tarafından; A1, A2, B1 ve B2 Almanca ders kitaplarından alınan cümleler Türkçeye ve İngilizceye çevrilerek anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan hata analizi yapılmıştır. Söz konusu analizin akabinde elde edilen bulgular şöyledir: Almanca A1- dil seviyesindeki cümlelerin çevirileri kabul edilebilir düzeyde iken, Almanca A2, B1 ve B2 dil seviyelerindeki cümleler çeviri motorlarında hatalı aktarılmıştır. Özellikle yancümle ve uzun cümlelerin

[930] Kıygı, s.1194.

çevirilerinde anlam karmaşası ortaya çıkmaktadır, hatta yan cümlelerin anlambilimsel ve sözdizimsel olarak birbirine karıştığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilere ödev yaparken bile olsa, çeviri motorlarını fazla kullanmamaları tavsiye edilmelidir. Zira Almanca, yancümle bakımından oldukça zengin bir dildir. Sadece yancümlelerin çevirilerinde değil, aynı zamanda gerçekleşmemiş istek kipi (olasılık kalıbı) gibi karmaşık cümle yapılarında çeviri motorlarına asla güvenilmemesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Tüm bu veriler bize makineli çeviri ya da internet çeviri programlarının, kaynak dil Almancadan her girdiyi aldıktan sonra hedef dil Türkçede aynı anlamı taşıyan çıktıları üretemediğini kanıtlamaktadır. Akraba diller Almanca ve İngilizce arasında, internet çeviri programları ile yapılan basit cümle çevirilerinde de bariz hatalar ortaya çıkabilmektedir. Metin bağlamında çeviri söz konusu olduğunda ise hata ya da anlam karmaşasına neden olabilecek anlatım bozuklukları göze çarpmaktadır.

Çeviri motorları Almanca cümleleri Türkçeye aktarırken, İngilizceye aktarıma kıyasla dilbilgisi kurallarını (özne, fiil çekimi, zaman, sentaks vb.) daha fazla atlamaktadır. Bu sebeple, internet çeviri programları çok da güvenilir değildir. Konuyla ilgili olarak yapılan bir çalışmada; kaynak dil Almancadaki farklı metin türleri, internet çeviri programlarında hedef dil Türkçeye çevrilmiş ve özellikle sözdizimsel açıdan benzer sonuçlara ulaşılmıştır[931]. Dolayısıyla, ister bağımsız cümle ister metin olsun, çeviri motorlarında çevrilen cümleler bir çevirmen tarafından mutlaka kontrol edilmelidir. Kısaca vurgulamak gerekirse: Teknoloji ne kadar gelişmiş olsa da, çeviri söz konusu olduğunda «İnsan beyni çeviri motorlarını yendi» diyebiliriz.

Kaynakça

AKSAN, Doğan, *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

FREESE, Holger- Helga Krüger- Brigitte Wolters, *Langenscheidts Universal-Wörterbuch: Englisch- Deutsch*, Langenscheidt KG, Berlin und München 1997.

KIYGI, Osman Nazım, *Pons Kompaktwörterbuch Türkisch*, 1. Auflage, Bearbeitet von: Marieluise Schmitz & Gregor Vetter, Pons GmbH, Stuttgart 2015.

[931] Sevinç Sakarya Maden, Syntaktische und semantische Fehler in den von Online-Übersetzungsprogrammen übersetzten Texten, *Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, Diyalog/2: 2016, s.40-55.

KOITHAN, Ute - Peter Ralf Lösche, et al., *Aspekte B2 DaF Lehrwerk*, Langenscheidt KG, Berlin und München 2010.

KORKMAZER, Güleser, *Problematik der Lernersprache von türkischen Studenten im Lernprozess von Deutsch als zweite Fremdsprache*, (Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi, Yayımlanmış Doktora Tezi), Adana 2017. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim:25.05.2018)

KRENN, Wilfried - Herbert Puchta, *Motive A1-B1 DaF Lehrwerke*, Hueber Verlag GmbH & Co.KG, München 2016.

SAKARYA/MADEN, Sevinç, Syntaktische und semantische Fehler in den von Online- Übersetzungsprogrammen übersetzten Texten, *, Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, ISSN 2148-1482. Organ des türkischen Germanistenverbandes GERDER, Diyalog/2: 2016, s. 40-55. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/276594 (Erişim:10.04.2018)

STEUERWALD, Karl, *Deutsch-Türkisches Wörterbuch*, 1. Auflage, Otto Harrassowitz, Wiesbaden und NovaPrint Basımevi, İstanbul, 1998.

TÜRKER Faruk, Dilbilimin Çalışma Alanlarında Bilgisayar Kullanımı, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı:?, Yayıncı BÜTEK Boğaziçi Eğitim Turizm Teknopark Uygulama ve Dan. Hiz. San. Tic. A.Ş. 1991, s.140 ISSN 1300-8552, www.dergipark.gov.tr/dad/issue/29237 (Erişim:20.05.2018)

YAPRAK, İbrahim Halil - Güleser Korkmazer, Almanca Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Doğrudan ve Dolaylı Anlatma Yöntemlerinin Analizi, *International Journal of Language Academy*, Volume 3/2 Summer 2015, s. 168-183. ISSN: 2342-0251 DOI Number: http://dx.doi.org/10.18033/ijla.187 (Erişim:15.04.2018)

https://seslisozluk.net (Erişim:15.03.2018)

https://translate.google.com (Erişim:15.03.2018)

https://turkce.cevirsozluk (Erişim:15.03.2018)

Langenscheidt Wörterbuch, https://de.langenscheidt.com/deutsch-englisch/muessen (Erişim:30.05.2018)

Langenscheidt Wörterbuch, https://de.langenscheidt.com/deutsch-tuerkisch/ (Erişim:30.05.2018)

Online Sprachwörterbuch, http://www.wordreference.com/deen/m%C3%BCssen (Erişim:30.05.2018)

http://www.berikanyayinevi.com.tr/kurumsal/3-Berikan_Tanitim.html (Erişim tarihi:05.03.2022).